

З ІСТОРІЇ МАТЕМАТИКИ У ВОЛИНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Ілляшенко В. Я.

*Волинський національний університет імені Лесі Українки,
місто Луцьк, Україна, geotalg@gmail.com*

Хоча Волинський національний університет імені Лесі Українки (до 1993 р. – Луцький державний педагогічний інститут) був заснований у 1940 р., про математичні дослідження можна говорити з 1952 р., коли на фізико-математичний факультет прибули висококваліфіковані кадри. Уже в той період починають формуватися такі основні напрями: 1) теорія функцій дійсної і комплексної змінних; 2) геометрія і алгебра; 3) методика викладання математики у вузі та школі.

У 1953 р. вийшов у світ I том «Наукових записок Луцького педінституту», перший випуск яких присвячений фізико-математичним наукам. Авторами статей були С.І. Зуховицький, С.С. Калиновська, В.К. Дзядик, які працювали в одній науковій галузі – теорії наближення функцій. Професор С.І. Зуховицький (1908-1994) створив у Луцькому педінституті математичну школу, основою якої був семінар з теорії функцій для студентів старших курсів і викладачів. Будучи зав. кафедри, С.І. Зуховицький домігся, щоб був прийнятий на кафедру математики учитель сільської школи В.К. Дзядик (1919-1998), який за час роботи на кафедрі (1953-1960) захистив кандидатську дисертацію (1955), а вже у 1960 р. – докторську, і після від'їзду С.І. Зуховицького керував семінаром. Посіяне науковою і педагогічною діяльністю великих Учителів дало непогані сходи на ґрунті так уміло і щиро зраного та зігрітого їх душевним теплом.

Учасники семінару активно розробляли проблеми теорії функцій дійсної і комплексної змінних, захистили кандидатські і докторські дисертації. Серед них відомі в Україні і поза її межами вчені, доктори фіз.-мат. наук Г.І. Ескін, В.І. Білий (1938-1999), В.І. Горбачук. Випускники Луцького педінституту, кандидати фіз.-мат. наук Р.М. Ковальчук (1933-1996), З.В. Зарицька, В.О. Панасович, О.І. Швай (1935-2000), П.Є. Антонюк (1937-1997), В.Й. Горбайчук (1935-1997) одержали вагомні результати. Семінар з теорії функцій продовжував свою роботу і після від'їзду В.К. Дзядика в Київ, де він в Інституті математики НАН України працював зав. відділом теорії функцій майже до кінця життя.

Дальшого розвитку теорія функцій дійсної і комплексної змінних дістала в роботах випускників Луцького педінституту, а пізніше Волинського університету кандидатів фіз.-мат. наук М.Є. Коренкова, Л.І. Філософа, Д.М. Бушева, І.Р. Ковальчука, Ю.І. Харкевича, К.М. Жигалло, Т.В. Жигалло, О. В. Федунік, І.В. Кальчук та ін. Під керівництвом доктора фіз.-мат. наук, проф. П.В. Задеря, випускника

Луцького педінституту, захистили кандидатські дисертації С.Б. Гембарська, Р.В. Товкач.

Геометричні дослідження у Луцькому педінституті розпочав перший декан і перший зав. кафедри математики повоєнних років А.І. Костюк (1909-1983). Вони були присвячені теорії геометричних побудов в неевклідових просторах. У «Наукових записках Луцького педінституту» (вип. 2, 1955, вип. 4, 1961) опубліковано 7 статей, в яких викладені основні результати. Підсумком досліджень стала кандидатська дисертація. Науковим консультантом був видатний вчений О.С. Смогоржевський.

В.Я. Ілляшенко проводить дослідження з теорії комплексів прямих в гіперболічному просторі. Науковим керівником дисертації був відомий геометр, основоположник Київської школи лінійчатої диференціальної геометрії М.І. Кованцов (1924-1988).

До 90-х років ХХ ст. праці з алгебри мали більше методичний характер. А.П. Завгородня (1922-2004), яка викладала курс алгебри і теорії чисел з 1947 до 1977 р., підготувала кілька методичних рекомендацій для студентів, вчителів з теорії наближених обчислень дійсних коренів многочленів, ознак подільності та методики їх викладання.

У 1994-1997 рр. Л.І. Зузук (1963-2005), випускниця педінституту, проводила дослідження скінченних груп з метациклическими підгрупами неперимарного індексу, захистила кандидатську дисертацію.

Праці кандидата фіз.-мат. наук Т.В. Волошиної присвячені зображенню інверсних напівгруп частковими підстановками, одержані вагомні результати.

Розробку питань методики викладання математики у вищій школі започаткували С.І. Зуховицький та В.К. Дзядик. У «Наукових записках Луцького педінституту» опубліковані їх роботи, які стосуються методики викладання теорії дійсних чисел, неперервних функцій в курсі математичного аналізу, наближення неперервних функцій многочленами. Досвід цих вчених продовжили: А.П. Завгородня, П.Є. Антонюк, В.Й. Горбайчук, Н.Ф. Кононова, З.В. Зарицька, В.Я. Ілляшенко, Л.І. Філозоф, Т.Н. Миронюк, А.Г. Боровик та ін.

Перші результати з методики викладання математики у школі одержані першим методистом педінституту П.І. Радченко (1905-1984), яка натхненно працювала зі студентами і учнями, організувавши гурток з математики. З її ініціативи була проведена перша олімпіада юних математиків у Луцьку. За тридцятирічну працю у вузі вона підготувала не одне покоління вчителів, які потім стали відомими в області педагогами-дослідниками, заслуженими вчителями, відмінниками освіти, кандидатами педагогічних наук.

Питанням педагогіки та методики викладання математики в школі присвячували свої наукові праці А.І. Костюк, К.О. Нечипоренко, Т.А. Лизогуб, Й.Г. Мельник (1938-1981), О.Д. Капапуша, Л.Д. Шиян, О.Л. Швай, О.М. Кравчук, В.Я. Ілляшенко, В.М. Кремінь, Л.І. Філозоф, К.Ф. Філозоф, П.Й. Миронюк та ін.